

LUDMILLA LACUEVA CANUT
Esriptora

EL GONG

Pioners: Bonaventura Coma

La fonda Coma ja existia a finals del segle XIX, en mans de Bonaventura Coma Riba de Cal Ramonguem i de la seva esposa M. Antònia Pintat Moles, oriünda de Meritxell. En Bonaventura era, alhora, hostaler, pagès, guia i traginer i, també, bon negociant. Al 1923, a *Voyage en Andorre*, Georges Lung explica que Bonaventura és un bell espècimen andorrà, el qual conjuga harmoniosament alçada, amplada d'espatlles i regularitat de trets tot i la seixantena passada. L'esposa és una dona ben plantada, té un nas llarg i prim i uns ulls grossos, negres, greus i tristos. Es reuneixen al voltant de la llar de foc mentre es cou el guisat, el sopar és abundant i bo malgrat l'oli fort que perfuma la sopa.

Anys més tard en Bonaventura fill, casat amb Maria Coma Areny, va fer-se càrrec de la fonda. D'aquesta unió nasqueren cinc noies: Rosita, Maria, Ventureta, Mercè i Carolina. En Bonaventura era una persona molt seriosa, però a les nits, per distreure els hostes o els que venien al cafè, organitzava jocs com el d'omplir d'aigua una galleda, posar-hi una poma que calia agafar amb la boca i quan s'aixecaven, es mullaven completament. La Maria era una dona molt bona i obsequiosa sobretot amb els contrabandistes que passaven la muntanya amb neu i arribaven rendits a la fonda. De seguida els preparava un bon plat de sopa i se n'ocupava.

Bonaventura havia conegut molta gent recurrent les fires de bestiar i havia fet bons

amics. Al començament de la Guerra Civil Espanyola, unes famílies d'Organyà van enviar els seus fills cap a Ordino on s'hostatjaven a la fonda. En aquella època es controlava molt el moviment de persones i per tal que no els expulsessin del país, en Bonaventura deia que eren treballadors seus. Si bé només necessitava un o dos mossos, en tenia declarats una quinzena. Aquests hostes menjaven, dormien i no se'ls cobrava res a canvi d'ajudar a les feines del camp.

Aviat se'ls va fer petita la fonda i en Bonaventura va fer construir ben a prop, l'any 1932, un hotel de 48 habitacions amb tot el confort modern. Van portar poc temps l'Hotel Coma ja que la Maria va emmalaltir i van decidir arrendar-lo. Cap al 1945, la família el va tornar a dirigir durant set anys. En aquella època, una de les distraccions del jovent era anar a fer excursions els diumenges al matí, al pic de Casamanya o a un altre pic, i quan baixaven a la tarda anaven a ballar a l'hotel. El ball començava a les cinc o les sis de la tarda i acabava cap a les vuit o les nou del vespre.

Al 1976, Josep Riba i Mercè Coma van assumir la direcció i van enderrocar l'hotel, que s'havia fet vell, i van construir un nou edifici on totes les habitacions donarien al davant, al jardí. El matrimoni Riba va portar-lo fins que el seu fill Josep Maria va agafar el relleu al 1985. Amb energia ha sabut ser el continuador d'aquesta família pionera en el sector hotelier.